

ZEMPLEN.

Társadalmi és irodalmi lap.

ZEMPLEN VÁRMEGYÉNEK HIVATALOS LAPJA.

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAF.

ELŐFIZETÉS ÁRA:

Egész évre 6 ft.
Félévre 3 ft.
Negyedévre 1 ft 50 kr

Bérmentlen levelek csak ismert közléstől fogadtatnak el.

Írástok nem adának vissza.

Egyes szám ára 15 kr.

A nyitásterben minden garmond sor díja 20 kr.

HÍRDETÉS DÍJA

hivatalos hirdetéseknek.
Minden szó után 1 kr.
Azonnaltól bőlög 50 kr.

Kiemelt díjazású a körzettel állított hirdetésekért termékek szerint minden négyzeteg centim. után 3 kr. számítatik.

Állandó hirdetéseknek kedvezmény nyújtatik.

Hirdetések és pénzküldemények a kiadóhivatalhoz intézendők.

A mi főhercegünk.

A jövő hónap 5-én lesz 25 éve annak, hogy a király magyar honvédsége főparancsnokává *József* főherceget nevezte ki.

Divatos dologgá vált ugyan a jubilálás talán alig van ország, amelyben ez a divatos áramlat nagyobb hullámokat vetne, mint éppen ami országunkban; mégis, a mennyire elítéljük ezeket a minden áron és sokszor minden komoly ok nélkül való korszakos ünnepeket, éppen oly méltánylandónak tekintjük azt, ha igaz, szép és nagy érdemek elismerését tartalmazza valamely jubiláris ünnepség.

Ily ünnepségre készül most Magyarország.

Mozgalom indult meg, hogy *József* főhercegnek 25 éves honvédfőparancsnoki működése országos ünneplés tárgyává tessenék.

Ha a magyar közélet valamelyik, érdemekben gazdag kitünősége jogot formálhat arra, hogy egy jelentős esemény évfordulóján a nemzet elismerésére hivatkozzék: úgy éppen első sorban *József* főherceget illeti meg ez a jog, mert magas állásán nemcsak állandóan megmaradt 25 hosszú éven keresztül, hanem oly odaadással és hazafias buzgósággal felelt meg a reá hárult kötelességeknek, ami egy királyi hercegnél — legalább is szokatlan jelenség.

József főherceg nemcsak állást vállalt el, amikor a honvédség élére állott, hanem igen terhes és fontos kötelességeket is vett magára és ezeket mindenkor úgy teljesítette, hogy a király s az egész nemzet a legteljesebb elismeréssel és hálával adózhatik e méltán népszerű és szeretett magyar főhercegnek.

Mi a legnagyobb örömmel vettük a hirt *József* főherceg jubiláris ünnepségének előmozgalmairól.

Örülünk és örülhet az egész nemzet

annak, hogy az uralkodó háznak egy jeles sarja 25 éven át kizárólag egy kifejezetten nemzeti ményünk fejlesztésének szentelte egész életét.

Örülhet a nemzet a szeretett főherceg eme nagy elhatározásának, szívós kitartásának és lankadatlan buzgalmának főképp azért, mert ő magas születésének összes előnyeit és előkelő összeköttetéseit arra használta fel, hogy ne csak kifejléssze a magyar honvédséget, hanem a külföld előtt is tisztességet és becsületet szerezzen annak.

Az idegen fejedelmek s azok kiküldöttei elragadtatásuknak adtak kifejezést; a király hivatalos parancsban a legteljesebb elismerését fejezte ki nem régg *József* főhercegnek a honvédhadsereg harcképességének magas fokra való fejlesztéséért.

Hogy a magyar honvédség, mint nemzeti hadsereg, erre a magas elismerésre méltóvá tette magát, az első sorban *József* főhercegnek az érdeme.

Ezt a hadsereget *József* főherceg nemcsak nyelvében és szellemében magyarrá iparkodik tenni, hanem hadi kiképezés dolgában is a tökéletességnek magas fokára emelte.

Ő maga pedig, szívós, lélekben külső viselkedéseiben és szokásaiban, szóval minden ízében magyar lett s ő az egyedüli főherceg, aki büszke is arra, hogy ereiben magyar vér pezseg.

Aki így megbecsüli magában a magyarságot, aki így büszkélkedik magyar voltával s magas és terhes állásában 25 hosszú év alatt sem fáradt ki, s úgy teljesíti kötelességét, mint a hogyan egy egyszerű közlegénytől megvárják: az a férfiú sokszorosan érdemes a nemzet szeretetére és hála-jára.

Legyen is a decemberi ünnepség országgraszoló!

Vegyen részt *József* főherceg jubiláris

ünnepeiben minden magyar ember. Benne méltán becsülheti az igazi hazafit.

Hiszszük, hogy városunk lelkes polgársága sem fog elmaradni az országos ünnepségen való részvételtől és őszinte örömmel fogja üdvözölni jubileuma alkalmából honvédségünk szeretett főparancsnokát, aki a városunkban székelő honvédség megszemlélése céljából 1870-ben szept. 29-én és ismételve 1878-ban szeptember 17. és 18-án S.-A.-Ujhely városát is megtisztelte magas látogatásával!

Kató.

Észrevételek

„A népnevelés-ügy fejlesztése” c. cikkelyre.

— Két cikkely. —

II.

De menjünk tovább!

A népiskolát, nagyon helyesen, nem tartja önmagában elegendőnek az általános vagy a nemzeti műveltség megadására; mert ez csak alap, melyen tovább kell építeni. De nem, tartja a gimnáziumot, a reáliskolát sem annak.

Rátér most *Caprum* az iparos tanulók iskolájára. Ez sem elégíti ki, mert, „ennek nem lehet más célja, mint az *ismétlés*.” Nagyon téved *Caprum*, mikor ezt állítja. Mindjárt világos lesz a dolog, ha a nagyobb városok ilyenmű iskoláira utalok. Eltekintve ugyanis attól, hogy ez intézetekben a rajz tanulására általában nagy gond fordítatik, amelynek tanulása alól még a 4 középszintű sikeresen végzett tanulók sem mentetnek föl: tanulói közt sok olyan van, kinek 2—3 középszintű osztaályról van bizonyítványa. Magától értetődik, hogy itt pusztán elemi iskolai dolgok ismétléséről szó sem lehet.

De az új szabályzat értelmében ez iskolákba már segédek, tehát érettebb koru ifjak is, fölvehetők; mi föltételezi állításom igazságát.

Egyébiránt a dolog igen relativ valami. Végtelen sok függ a helyi viszonyoktól és ismét sok függ a tanerők képzettségétől, gondolkodásmódjától. Azért nem tarthatom én helyesnek mikor valaki *egyféle* intézettől várja az egész ország lakosságára ható erőt. Én ily értelemben idézem *Rousseau*-nak szavait: „minden embert saját heije számára neveljünk, mert aki azt elhagyja, az nem felel meg céljának.” A gimnázium, reáliskola

után elváltunk, ő nevelésbe ment, én az egyetemre. Mikor ismét láttam őt, én férfi voltam, kinek leveim vannak, érett, megfontolt elveim, ami nagyon sokat jelent!... S őt milyennek találtam? Csendesesen ballagtam hazafelé az állomástól a fásoron át s egyszer csak rettenetes nagy patkócsattogást hallok, valami szörny száguld el melletttem, ijedtemben majdnem lerogytam s csak öt perc múlva tértem magamhoz. Amint később megtudtam, ez a szörny egy ló volt s aki rajta ült ő volt. Ő, nem más! Nemsokára látogatába mentem anyjához. Az udvariasságot szeretem, hát ezt meg kellett tennem s ime mit láttam: a kertben, egészen hátul az épület mögött, egy hosszú s magas nyújtón asszonyi termet mozgott, mindenféle gyakorlatokat végezve. S a mint megtudtam: ez a tornázó nő nem volt más, mint ő. De ez még nem elég. Elbucsztam anyjától. Mikor a kertajtóban voltam, óriási dördülést hallok, mely egész testemben megrázott. Ezt is ő okozta. A parkban lévő helyiség volt számára berendezve s ott lövöldözött pisztolyokból. Az ilyen nő, nem nő, nem lány, nincs benne semmi nőies, amit a férfi nőben keres. Férfi ő s nem nő.

— Eddig eltitkoltam mindent előtted, jó anyám, nem akartalak busítani. Magamban azonban megesküdtem, hogy abba a kertbe, abba a házba soha többet be nem térek... Hanem a sors másat akart, ott felejtettem a botomat. Ezüst fogantyúja van, elmentem érte. Botomat megkaptam, de őt nem láttam. Kértem: hol van *Mária* kisasszony?... csupán udvariasságból s nem

TÁRCA.

Házassági akadály.

— Landsberger H. után. —

Mama és fia beszélgetnek egymással.

— Igazán nem értelek édes fiam! Hát nem tetszik neked? Talán nem elég csinos?

— Oh! nagyon is!

— Talán nem szeretetreméltó!

— Oh! rendkívül szeretetreméltó!

— Talán nem jó családból való, vagy nem elég gazdag?

— Dehogyan!

— Aztán meg szeret is. Ez bizonyos és még sem akarsz nőül venni?

— Nem!

— Nem?? Ezt ugyan kereken kijelentted; s ha szabad kérdeznem: ugyan miért?

— Azért, mert *uszn* tud!

S amikor Frigyes ur, aki különben tudós és magántanár, ezeket a jelentőséggel teljes szavakat kimondá, nagyobb nyomatékoság kedvéért öklét az asztalra csapta s a kávéscsészéből tartalmának jelentékeny része a virágos abroszra ömlött s *Mária* mamának eme dicsekedésén meglehetősen nagy kávéfolt diszelgett.

— Frigyes! kiáltott a mama, sötét pillantást vetve fára is, a foltos abroszra is. De többet

nem szólt, mert kedves fiát még soha sem látta ily hevesnek... Csak pillanatok multával s akkor is mintegy álmétkodva kérdé:

— Hát azért, mert *uszn* tud?... Az igaz, hogy tud *uszn*! De hát mit akarsz ezzel mondani? Ez csak nem ok arra, hogy el ne vedd?

— Pedig az!.. felelt a fiu mérgesen.

— Ugyan fejtse ki ezt az okodat édes fiam!

kéri *Mária* asszony.

— Kifejtsem? Jó!... s a tálcát helyre igazítván, így kezdi fejtegetését.

— Aki házassodni készül, mit keres?... Bizonyára azt, amit a régi Xenophanes Philolaos kívántak, (persze ismered e régi bölcsészeket,) ők pedig azt kívánták, hogy a házassulandó saját ös-énjének a kiegészítését keresse! Ez az ös-én pedig férfiből s asszonyból áll. Amiből aztán tiszta világos logikával az következik, hogy a férfi az asszonyban a nőiesség, az asszony meg a férfiben a férfiaság eszméjét szereti megtestesülve látni!

Érted ezt mama? — s diadalmasan egyengeté magát karosszékében, aranykeretes cvikkerjén át tekintgetvén anyjára.

— Értem! felelé *Mária* asszony s isten bocsássa meg neki, ha ezuttal nem mondott egészen igazat.

— S most már, édes anyám kérdlek, hát vajjon ő nőies-e? Megvan-e benne a nő eszméje? Ő és a nőiesség!... Pedig igazán szerettem. Más játzó társam nem is volt gyermekkoromban. Szerettem még vakmerőségeit is, mert hát mindig az volt, vakmerő a legnagyobb mértékben. Az

A Zemplén mai száma nyolc oldal.

vagy bármely más szakintézet éppen úgy tartozik e haza földjén a magyar nemzeti eszme szolgálatában állani, mint akár a népiskola és nekünk éppen úgy van szükségünk magyar gépészekre, mérnökökre és vállalkozókra, mint a nemzeti géniusz hű szolgálatában álló papokra, tanítókra, költőkre és jó törvényeinket lelkiismeretesen végrehajtó tisztviselőkre!

De tovább menve, ezután a tervéhez legközelebb álló intézményre, a kötelezőnek kimondott ismétlődő iskolára tér, amelyet akként vél átalakítandónak, hogy a 3 évi tanfolyam megtartása mellett itt új dolgok is: fogalmazástan, könyvvitel stb. volnának tanítandók. Ezen intézmény megvalósítását mondja egyedül üdvözölni és, úgy látszik, tökéletesnek a nemzeti nevelés-ügy fejlesztésére.

Mikor ezt olvastam, nem tagadhatom: a csodálkozás, a csalódás kellemetlen érzelmével lepett meg. Hogyan? Hát *Cuprum* nem tudja, hogy így 3, illetőleg leányok részére 2 évfolyammal szervezett intézetek „felsőbb népiskola” névvel léteznek, sőt az 5000 lakost számláló községek, ha polgári iskolát nem tartanak, legalább is ilyen kötelesek állítani?

Cuprum tehát csak olyat talált föl újból, ami sokkal tökéletesebb alakban már megvan és amit ő idevonatkozó javaslatából kihagyott, megvan az 1882-ben kiadott min. tantervben. Ez iskolák sok helyütt a vidék népességének foglalkozásához mérten vagy gazdasági szaktanulással, vagy ipari tanulmánnyal vannak kapcsolatban és így az általános műveltség megadása mellett a szakszerű képzést, az élethivatásra való előkészítést, ha kisebb mértékben is, mint a polgári iskolák, de megadják. Magyarazata tehát csatlakozásomnak az, hogy több ígértetett, mint amennyi adatott.

Úgy látszik, hogy *Cuprum* javaslatának megvalósítását bizonyos kényszer-rendszabályok életbe léptetésével bárhol is keresztülvihetőnek tartja. Pedig a dolog csak plauzibilis! Hiszen ha a kötelező elemi népoktatást nem tudjuk jól keresztülvinni, ugyan hogy várható ez egy, mégis csak magasabb követelménnyel szemben?

Svájcban is csak annyit tesznek, hogy az újoncok besoroztatásuk alkalmával kötelesek az elemi iskola főbb tárgyaiból való jártasságukat igazolni és az erről szóló eredményeket kihirdetik, ami aztán az egyes kantonok közötti nemes versenyt még inkább fokozza. Általában véve nálunk a dolgok láncolata oly hosszú és bonyodalmas, hogy a rendre való kibontakozás, az intéző tényezők minden buzgólkodása dacára is, a hosszú évek egész sorát fogja még maga előtt elvonulni látni!

Mi különben nem panaszkodhatunk arról, mintha az intézetek különböző neveivel nem volnának ellátva; hiszen minduntalan hallhatunk egy-egy szakiskolának itt-ott való felállításáról. Mi csak arról szólhatunk, hogy rövid 26 év nem volt képes helyrehozni előbbi évtizedek, vagy századok mulasztásait. Hogy még az 1868-i törvény sincs keresztülvitte teljes egészében; az közigazgatási rendszerünk rozogant gépezetének és más zeregy oknak tulajdonítható. És ha az elemi iskolázás az ő ismétlődő iskolájával a törvény rendelkezésének megfelelően

¹⁾ Hogy csak egyetlen példát hozzak fel: minden alkalmazott szigorral szemben nagyobb eredményt látszik biztosítani (csak az elemi iskolázást véve) az, ha a tankötelezettség elvének alapján kimondatik az *Ingyenes oktatás*. De mikor érhető ez el? Csak akkor, ha az iskolák a felekezeti fenhatóságok alól kivételnek és teljesen állami hatalom alá tartoznak. De még ekkor is kell, hogy az állam a tandíjakkól folyó jövedelmet nélkülözhesse. Így van ez Svájc legtöbb kantonjában, Franciaországban az Unióban; tandíjmentes iskolák vannak Svéd- és Norvégiaiban is nagy számmal.

érdeklődésből tudakoltam... A felelet ez volt: *uszik!*... Mit csinál?... Kérdem még egyszer... *Uszik!*... hangzott újból a válasz... S csakugyan úgy volt. A parkban van egy nagy tó. Deszkával elkülönített megának egy darabot s ott... *uszik*. Még csak ez hiányzott! *Uszik!* is! *Uszni* is tud. *Uszni* is szokott. Kérdezheted-e még mamam: mért nem veszem el?... Kérdezheted-e?!

— De hát édes istenem: az uszás csak olyan testmozgás, mint más egyéb. Aztán időt sem rabol. Sőt örülök is rajta, hogy a mai lánynevelés éppoly gondot fordít a test edzésre, mint a gyermek nevelésére!.. Tornászni, lovagolni, aztán még uszni is... mért ne lehetne? Mi rossz van benne?

— Mi rossz van benne?... Még kérdezheted? Hát ugyan mi képezi a nőnek legfőbb erényét, mi teszi őt nővé, mit szeretünk benne?... Ugy-e, hogy az erkölcsiség? Gondolj a régi görögökre, kik lányainak s asszonyaiknak mindent megengedtek, de *uszni* nem usztak ők sem. Egy klasszikus sem szól arról. Ennyire nem mentek ők sem. Azért hát ne is szóljunk többet róla, én iszonyodom tőle. Soha, de soha sem lesz az én feleségem! — E szavakkal újból egyet csapott az asztalra jelezve elhatározása változhatatlanságát.

Az édesanya mélyen főlshajtott. Nehezére esett a dolog. Kedvelt terve ime megsemmisül.

Valaki jön. A gazdasági tanácsosék kertésze lép a szobába. Levelét hozott az ő mamájától.

Frigyes úr haragosan nézett szét, azután az orgonabokrokra vetette tekintetét, melyek az ab-

vitetett keresztül; ha nem fogunk találkozni parasztgazdával, ki az őt kifizetni akaró kupectól azt kérdi: De tán csak nem tetszik megcsalni? — akkor, mondom, népnevelés-ügyünk óriási módon fejlesztetett.

Hogy a 15 esztendő koron túl miként történjen a fejlesztés: számtalanszor elmondták és megírva. Faluhelyen népkönyvtárak szervezésével. A 15 esztendő korig szerzett ismeretanyag az érettebb korban tetemesen bővíthetne ezek által és az alkalmas könyvekből merített kincs dúsan fizetné meg a könyvtár szervezésére kiadott költségeket, — nem is szólva ama megbecsülhetetlen haszonról, melyet a józanabb élet- és gondolkodásmód, okszerű cselekvés megteremt. A 15 esztendő koron felüli iskoláztatás már igazán kivihetetlen.

Másként áll a dolog a nagyobb városokra nézve. Azok részére, kik a közép-, polgári-, iparos tanuló vagy más szakiskolát nem látogatnak: létesíthetők a *továbbképző iskolák*. Ily iskolának nevezhető pl. a *Budapestben, Temesvárott* és másutt a *segédék* részére szervezett iskolák, amelyeknek értéke a szakbeli jártasság és magasabb műveltségi színvonal, erkölcsi erület emelésére kétségen felül áll.

És ezeketán bátran utalhatok Anglia óriási gyárvárosainak *munkás-kollégiumjaira*. E kollégiumok szervezetikre nézve egyben-másban különböznek ugyan, de megegyeznek abban, hogy tanulók leg-többnyire alkalmazásban levő munkások, újságírók, fényképészek, lakatosok, ácsok, ezüst-művesek, varrónők, szakácsnők stb. stb. — mindannyian tanulni vágyó emberek, kik szabad idejüket önmaguk nevelésére kívánják felhasználni. Célja e kollégiumoknak nemesak a felső fokú népoktatás, hanem egyúttal az is, hogy a munkásokban és munkásnőkben a munka iránt való kedvet, a rend és erkölcsiség, felvilágosodás és szabadság szeretetét, szóval az emberies érzelmeket s némely tantárgyak (költészet, történelem) által a hazafias érzületet kifejtsék és erősítsék. A munkások kollégiumja mellett nemesak könyvtár, hanem Pennybank is van, amely intézkedésnek hasznát különösen munka szünetelések alkalmával látják.²⁾

És ez intézmények megteremtője nem az állami hatalom, hanem a benső, nemes társadalmi érzület! Ez teremtett pl. Bécsben is szegény, tudatlan munkások részére esti tanfolyamokat, hol a nők, kik rendszerint családanyák, az egészség tanban, magzatjaikkal való bánásmódban, főzésben, házvezetésben nyerne jó utmutatást.

És most még egy helyre akarok utalni:

De Amicis »Cuore« című³⁾ páratlanul nemes irányzatú, a humanizmus és a demokráta eszmék szolgálatában álló művenek egyik szép részletére. Ebben a levél írójával a következőket mondja el:

— — — A *Victor Emanuel* színház fel volt ékesítve és zsufolóság megtelt, de majdnem csupa munkás családot láttam. A Krimiában elhalt katonákról szóló szép himnusz eléneklése után a jutalmazott (tanulásban kitűnt munkások) elkezdtek defilírozni a polgármester, a prefektus és sok más városi főtisztviselő előtt, akik könyveket, takarékpénztári könyvecskéket — osztogattak nekik. — Legelőször az esti rajziskolák növendékei léptek fel az emelvényre: aranyművesek, kőfaragók, könyvnyomdászok, ácsok és kőművesek; aztán a kereskedelmi iskolák növendékei, a zenei

²⁾ Felméri: Az iskolázás jelene Angliában.
 ³⁾ Megragadom ezuttal az alkalmat, hogy a pedagógiai irodalomnak e klasszikus műfelmérését a szülőknek avégből ajánljam, hogy azt serdülő gyermekeik számára megszeressék. A külsőleg is díszes kiállítású könyv ára 70—75 kr.

lak alatt diszlettek. Gondolni sem akar arra a leányra. Szive mélyéből gyűlölte őt.

Mamája szól most:

— Ma délutánra meghívnak bennünket. Téged is. Természetesen elfogadom a te nevedben is.

— Részemről köszönöm.

— Frigyes?!

— Igen köszönöm. Rá sem nézhetek. Beteg vagyok, ... halálos beteg!

— S az én barátságom velük? Hát én nem jövők előtted tekintetbe? Én értem sem teszed meg?

Frigyes tusakodott, hiszen jó gyermek is volt. Aztán meg elvörös a férfi is volt! A férfihoz meg az illik, hogy a veszedelemmel bátran, félelem nélkül szembe szálljon!

— Nem bánom, elmegyek. De mondhatom, hogy elhatározásom szilárd s ő soha, de soha sem lesz feleségem!

Délután csakugyan átmentek mindketten. A régi tölgyfa soron át mentek, mint máskor s elég jó hangulatban.

Ah! jó napot kedves doktor ur!

— Jó napot kisasszony, — válaszolt Frigyes hidegen, s azokat a két szemeket s piros ajkakat sohasem látta kiállhatatlanabbnak, mint épen most... azután hátat is fordított neki.

A leány kék szemei azonban szikrákat szórtak, majd ő is másfelé fordult, de kezét szeméi elé tartva dévajkódva mosolygott.

S ugyan miért mosolygott?

Valljuk meg őszintén: Mária mama mindent tudtára adott. Mit is titkolhatott volna el régi barátja s ennek lánya elől? Panaszkodott ba-

liceuméi, közöttük leányok is tiszta fehérben, a kiket hangos tapsal üdvözölt a közönség. Végül az elemi ismétlődő iskolák növendékei következtek. s ez volt csak igazán szép látvány; *mindenféle koru ember volt közöttük, mindenféle mesteréget üsö, s mindenféle ruhásatu*. Öszhaju aggok, kisfiúk, nagy fekete szakálu munkások. — A közönség a legöregebbeket és a legfiatalabbakat megtapsolta. — A jutalmazottak közül soknak a felesége és a gyermekei is ott voltak a földszinten. — Feltűntek parasztok is, bérszolgák is. Később vándorok, városi rendőrök.

»Nem tudom, mit éreztem szivemben, mílé nagy szeretetet és egyúttal nagy tiszteletet is, mikor elgondoltam, hogy mennyi fáradságba kerültek e díjak azoknak a szegény munkásoknak, azoknak a családapáknak, akiknek a feje tele van gonddal! Hány órával kellett megrövidíteniük álmukat, amelyre oly nagy szükségük van! Mennyire meg kellett erőltetniük értelmüket, amely nem szokott a tudományhoz és kezüket, melyet eldurvított a munka! — — —

Mily lélekemelő, mily magasztos hatással lehetnek e sorok az érző és gondolkodni szerető emberre! Ott nemesak kimondva, hanem megtestesítve látjuk az oly sokak által nem értett elvet: *tanulni sohasem késő és sohasem szűgyen*. Mily szépen fejezi ki a levél írója rokonszenvét azok irányában, kik családjukért és önmagukért a késői korban sem restellik az anyai önrulmat és fáradságot kívánó tanulást.

De én azt hiszem, hogy e lelkimagaslatra csak a legkülömbözőbb életkeresetekre utalt és egyszerűsággal a tudomány egyszerű vívmányait, a képzőművészetek diadalait folyton szemmel kíséző nagyvárosi nép juthat.

És vessünk most egy pillantást ami egyetlen nagyvárosunkra, *Budapestre*. A közmívelődési emberbaráti stb. intézetek tömegében nem látom az említett *munkás-kollégiumok*-nak megfelelőket. bár ez alsóbb osztályok is szerveznek olvasóköröket — a saját költségükön.

A magasabb osztályoknak már csak azért is, mert több vagyonnal és idővel rendelkeznek, módjukban van a tudós vagy irodalmi társaságok felolvasásain jelen lehetni és a magas tudományok egyes ágaiból azt elsajátítani, amit másutt meg nem szerezhettek, vagy nem szerezhetnének.

Azt hiszem, rámutattam a hiányra.

A felolvasások különben is nem pótolhatják a szabad előadást a nagyobb közvetlenség előnyeit és a rendszeres oktatást, míg a munkás-kollégiumokban e mellett rendszerint ingyenes felolvasásokat is tartanak a különböző tudományágakból. Mint felolvasók nem kisebb tudósok, mint *Tyndall, Huxley, Darwin Fr.* és más jelesek szerepeltek (Felméri L.).

A *Budapestben* most alakuló „Szabad Lyceum” valószínűleg szintén csak a magasabb körök érdekeit fogja szolgálni, de eszméje oly szép, hogy az a főbb vidéki városokban bizonyára fog hódítani és lelkes követőkre találni. És ha e követők közt a tett terén meg akarna jelenni *Sátoralja-Ujhely* is és akadnának a m. szigeti professzorokhoz hasonló lelkes emberek, kik a *»Zemplén«* szerkesztőjének *Cuprum* cikkelyéhez fűzött jegyzetében tett indítványának életet akarnának adni: úgy őket, mint a népnevelés-ügy tiszteletreméltó munkásait a legmelegebben üdvözöljük.

Kende Antal.

rátnője előtt s Mariska természetesen végig hallgatta... azért mosolygott olyan dévaj módra.

Oh! azok a tudósok! Dédelgetni kell őket.

— Bizonyos embereket pedig egyenesen kényszeríteni kell saját szerencséjükre. Jaj neked most Frigyes! Mág mire nem kényszerítenek azok a nők?! Labdázni, tekézni kénytelen menni. Élete-det a tudománynak óhajtod szentelni? Majd máskor. Most forogj ott a többiek között, dobáld a labdát másoknak s kapd, ha mások dobják feléd. Ügyesnek kell lennie, különben nevétségessé válik. Azokról a piros ajkáról úgy is folyton hangzik az a kiállhatatlan kacaj... Csak legalább füleit ne sértené kacagása! Szegény, szájalomra méltó ember!

— Ugyan mit szólnak hozzá hölgyeim és uraim, ha azt tanácsolom, hogy játszunk abroncsjátékot?... kiált föl egyszerre Mariska kisasszony.

A parkban pompás tér volt, mintha egyeneken arra a játékra készítette volna a természet s az indítványt általános tetszéssel fogadták. Csakhogy hol vannak az abroncsok?... A szin alatt, odáig tíz perc, ha a kerti úton megyünk, alig félelmi a tavon át. A csolnak ott van a part szélén. Tehát a tavon megyünk s Mariska maga akarja az abroncsokat elhozni.

— De nem egyedül?!... veték ellene a férfiak.

— Nem, — mondá mosolyogva a lány, egyikük majd kísérom lesz!

— Helyes! igen helyes! de ki lesz a szerencsés?...

Folytatás a mellékleten.

Vár
 13-án tart
 ömeltősá
 tás állap
 jük, hogy
 is ideértv
 megbeteg
 a kolera
 újoncok
 levél nél
 lyamán
 lákat új
 méltóság
 jegyzete
 tartóztat
 eddig le
 nyult a v
 körülzár
 badságn
 zását lá
 meg, h
 értékén
 azok a
 szabály
 gukat,
 Ezután
 inkább
 11. és
 ról s e
 isnégrő
 ságot,
 gető v
 zókról
 csere
 kir. t
 Szerve
 vette
 éhínsé
 szeret
 fogja,
 kegye
 ditha
 vel c
 pedig
 elege
 delen
 most
 közö
 folya
 szolg
 tatta
 zotta
 aggo
 roncs
 pusz
 réme
 pont
 elkő
 tes
 főis
 jána
 köz
 ren
 ház
 Érd
 és
 álla
 biz

A belügyi kir. minister a nagymihályi köz-kórháznak 1894. évi költségelbirányzatát jóváhagyván az ápolásnak napidiját 78 krban állapította meg.

Felfüggesztés. Kigyóssy István vármegyei utbiztos azért, mert Butkán kijelölt utbiztosi hivatali székhelyét elfoglalni vonakodott, állásától felfüggesztetvén, hivatalos teendőinek ideiglenes ellátásával Gyulay Lajos Adorjánt bízta meg a vár-egye alispánja.

Áthelyezés. Pileczky Vilmos vármegyei utbiztos Szinnaról a Zaborószky Rezső elhunytával megüresedett XIV. útbiztosságra, Sztakcsinba, helyezvén át főispánunk ömeltósága: az ekként megüresedett XIII. számú útbiztosságra, Szinna székhelylyel, pályázatot hirdetett az alispán. E hirdetmény lapunk mai számának Hivatalos Részében olvasható.

Hirek a nagyvilágból.

Királynénk a magyar nyelvről. Bécsből jelentik: Erzsébet királyné a katonatiszti leányiskolát meglátogatván, mikor a magyar nyelv tanítóját bemutatták neki, így szólott a tanítóhoz magyarul: Taníts szorgalmasan a magyar nyelvet, ez a nyelv igen szükséges szép és kellemes!

József Ágost főherceg, József főhercegnek idősebb fia, Münchenben f. hó 15-én tartotta fényes esküvőjét Lipót bajor kir. herceg második leányával, Augustia kir. hercegnővel, királyunk öfelsége unokájával. Az egyházi esketést polgári esketés előzte meg. A bajor országgyűlés mindkét házának elnökei tisztelegtek a mátkapárnál, kifejezvéren szerencsekívánataikat. — A felséges nagy szülők, a fenséges szülők és a fiatal mátkapár örömeiben s boldogságában mi magyarok is a legőszintébb szívvvel osztozunk.

Battenberg Sándor hg., volt bolgár fejedelem, legutóbb királyunk öfelsége közös hadseregében vitéz tábornok, Európa legújabbkori politikai történetének egyik népszerű vezéregyénisége a szlivnicsai hős, Graczbán, állomáshelyén, rövid szenvedés után elhunyt. — A Battenberg hercegi házgyászában minden szabadságszerető nemzet mély részvétellel osztozik.

A szerb országgyűlés Belgrádban f. hó 13-án kezdte meg törvényhozó működését.

A spanyolok és mörök között, kik már hetek óta háboruskodnak egymással, minden nap várható a döntő hadművelet.

Az osztrák kormány Windisch-Grätz Alfréd hg. elnöklété alatt megalakulván hivatali esküjét öfelsége előtt e napokban letette és a megbukott Taaffe-minisztériumtól átvette a kormány vezetését.

Bach Sándor, Ausztriának egykoron híres belügyministere, Alsó-Ausztriában, unterwaltersdorfi birtokán f. hó 13-án, 80 éves korában meghalt.

Hirek az országból.

Az országgyűlés képviselőháza, dicséretére legyen mondva, pár napig tartó vitatkozás után általánosságban elfogadta az országos kormány részéről benyújtott 1894. évi állami költségvetés törvényjavaslatát. A rézletes tárgyalást, az eddig szokásos sorrendet megváltoztatván, a belügyi tárca költségvetésének megvitatásával kezdték.

A közigazgatás reformjáról Hieronimy belügyminister a képviselőház nov. 13-ik ülésén mondott beszédében nyilatkozván, kifejtette azt a természetes sorrendet, melyben a közigazgatás reformját megoldani kívánja, — nevezetesen néhány nap múlva előterjeszti a közigazgatási bíróság szervezéséről szóló, egészen kész törvényjavaslatot, — rövid idő múlva a fegyelmi eljárásra vonatkozó törvényjavaslatot, — ezután elő fogja terjeszteni a községek rendezéséről, végül a vármegyék szervezéséről szóló törv. javaslatokat. Foglalkozik a belügyminister a közegészségügyi adminisztráció és evvel kapcsolatban a betegápolás ügyének újabb törvényhozás útján leendő rendezésével is.

A vándor cigányok száma, melyet eddig 70—80,000-et érőnek becsültek, mint a legutóbbi összeírás alapján Hieronimy belügyminister említette, 240,000 főnyire rúg.

Külömfélék.

(Királyi adományok.) Öfelsége a király. kabinetirodája útján, Haurisó Szilárd szedliszkei gk. lelkész részére 30 ftnyi, Góga György nyágói lakos részére 25 ftnyi, Holenkai Imre alsó-körtvélyesi tanító részére 20 ftnyi és Hügyecz Pál sámgói gk. tanító részére 15 ftnyi kegyes adományt küldött.

(Erzsébet királyné nevenapja) alkalmából ma d. e. 10 órákor ünnepies istentisztelet lesz a róm. kat. templomban.

(Jókai jubileum.) Ujhely város képviselő testülete tegnap délután tartott közgyűlésén elhatározta Jókai Mór műveinek egy példányban megrendelését, melyet Ujhely város egyik, később ki-

jelölendő intézetének fognak ajándékozni. Együttal, hogy megörökítsék a legnagyobb magyar író nevét: a pusztai-utcai Jókai utcának keresztelték el. (Esküvő.) Fekete Fidél, aszódi gimn. okl. tanár, s. a. ujhelyi piarista-tanár korából jó ismerősünk és barátunk, ma vezette oltárhoz Borschke Emma kisasszonyt, Borschke János gyártelepi hivatalnok kedves leányát. Állandó boldogság kísérje frigyüket!

(Himen.) Grünvald Aladár helybeli kereskedő eljegyezte Berger Etel kisasszonyt Berger Henrik kedves leányát Egerből.

(Ujabb koleraeset.) Ujhelyben tegnap reggel kolerasnak mutatózó tünetek között kimult egy izraelita leánygyermek. Hogy csakugyan koleraesettel állunk-e szemben: a bakteriológiai vizsgálat után fog majd kitudódni. Most orvos és hatóság mindazokat az intézkedéseket megtették, amik egy kolera-eset ellenében műhatatlanul szükségesek.

(Városi ügyek.) A városi képviselő testület e napokban tartott ülésén a jogügyi bizottságnak a város területén szedett hetivásári helypénz ügyében beadott szabályrendelettervezetét elfogadta, szabályrendeleti erőre emelte és jóváhagyás végett a vm. törvényhatóságának bemutatta. — A vármegye törvényhatósági bizottságának a tüzőldíjak behajtására és az önkéntes tüzőldíj egyesület részére kiszolgáltatása tárgyában kelt határozatával kapcsolatosan tárgyalták a tüzőldíj-egyesület főparancsnokának abbéli jelentését, hogy az egyesület vezetéséről az egész parancsnokság lemondott. A vm. határozat értelmében a tüzőldíj-jak legerélyesebb behajtása elrendelvetett, ugyszintén ez intézkedés tudtávalásával az önk. tüzőldíj-egyesület parancsnokságát megkeresték, hogy az egyesület vezetését 1894. év végéig megtartani sziveskedjék. — Az úti biztosságra Ujfalussy Endre főbíró, Rakmányi János jegyző és Zinner Henrik képv. tag megválasztottak. — A Czepe dűlőben nyitandó köztemetőre vonatkozó jóváhagyott határozat, tudomásvétel után, szabályszerű kihirdetés alatt van s ha jogerőre emelkedik, a tárgyatok a kisajátítás elrendelése céljából a miniszteriumhoz telterjesztetnek. — Windisch-Grätz hg. uradalmi igazgatóságának a városi szemét megvétele tárgyában beadott ajánlata a gazd. bizottság előterjesztése folytán, a főbíróval azzal adatként ki, hogy közelfekvő és alkalmas személtelakó hely kijelölése után e tárgyban tegyen véleményes jelentést. — Előterjesztést tett a gazd. bizottság a tornacsarnok átvétele tárgyában; erre vonatkozólag a képv. testület oly értelmű határozatot hozott, hogy miután a város a tornacsarnok fenntartásához évenként 100 fttal járul, ezen összeg pedig 2000 ft töké 5%-ának felel meg, a képv. testület a tornacsarnok átvételét 2000 fttal elhatározta. Ha pedig a Torna-egyesület abban az érben atadni nem hajlandó, úgy a 100 ftnyi évi összeget fenntartásra a jövőben is megadja. — Tobb Kazinczi-utcai háztulajdonos kérelmére, kinek házaiban a Magas-hegyről lerohanó csapadékvizek kárt okoznak, elhatározta a képv. testület, hogy a gör. kat. iskolától éjszaka felé az országuton lévő legközelebbi áttereszig a vízfolyás 20 cm-terrel mélyíttessék s kellő szélességben ki köveztessék. — Roos Adolf zsólyomkai kőbánya bérlelőnek a bérletről való lemondása tárgyában beadott kérvénye véleményezés végett kiadott a jogügyi bizottságnak. — A gör. kat. hitközség nek azt a kérelmét, hogy iskolájuktól, a templom ajtajáig a város költségén gyalogjáró építtessék, elutasították. — A tarzali vincellérképző iskola igazgatója értesítette a képviselő testületet, hogy a földmívelésügyi kir. minister Ujhely város közönségének 4000 db. gyökeres ripária szőlő-vezszt díjmentesen adományozott. Öröndetes tudomásul vették s a beültetendő talaj előkészítésével és a vesszők beültetésével a város főbíráját bízták meg. — Roos Adolf kérvénye folytán a zsólyomkai ut rendbeszedése céljából tárgyalást tartanak az útszéli háztulajdonosok hozzájárulása iránt s az előjáróságot a tárgyalás megtartására utasították.

(Időjárásunk) zord, boros napokból áll. Mintha csak a kődös Albiont vendégszerelésre szerződöttük volna. Esik is, fagy is. olyan határozatlan valami, mint a roskedvű ember, kinek azonban semmi baja nincsen, de az okát nem tudja adni, hogy mi bántja.

(Emberölés és öngyilkosság kísérlete.) Mimler Gyula vasuti gyártelepi 22 éves géplakatos f. hó 13-án együtt mulatott Kiss László és Szendi nevű gyáristákkal, lakótársaival, a barátszeresi Klemm-féle kocsmában. Mulatozás közben jól felöntöttek a garatra. Ami ilyenkor könnyen megcsúsz, összpereltek és Mimler meg Kiss a maguk módja szerint sértegették egymást. A szóharcban Kiss László kerekedett felül, a mi Mimlert, ki indulatos természetű ember, mód felett boszszantotta s boszszut forralva a kocsmából eltávozott. Később Kiss és Szendi is hazatértek pázsit-utcai lakásukra. Mimler már otthon volt, nővére lakásán, közös szobájokban. Itt újra kitört a két lekötárs közt a vihar, a melynek az lett a szomorú vége, hogy Mimler zsebéből revolvert rántott elő és azzal

két lépéssről, az asztalnál ülő Kiss László fejébe lött. Mikor látta, hogy Kiss a lövés után összeesik, maga ellen fordította a fegyvert Mimler és jobb halantékába sötötte, mire ő is lerogyott. Szerencsére azonban a 7 mm-es kaliberű tölsés nagyobb bajt nem okozott, a kis golyó mind kettőnek a koponyacsontjában ellapulva megakadt s így csakhamar megához tért a két sebesült kik közül aztán Mimlert a rendőrség vette további ápolás alá s a vizsgáló bíróságnak másnap átadta.

(Hirtelen halál.) Sztakó János málczai illetőségű napszámost f. hó 16-án virradóra, a Klastrom utcai Wallisné-féle majorság istállójában halva találták. Rettenetes nagy korhely volt az stenadta világeletemben, attul hótt meg, mert az orvos is a halál okául gutaütést állapított meg.

(Kútba fült.) Sikora János, nagy-mihályi származású 45 éves ember, mint hetes állott szolgálatban a vármegyei köz-kórházban. Ma egyhete a kórház udvarán lévő szivattyuskut odafagyott tetejének leszedésével foglalkozott, miközben lába megcsuszott s egyensúlyt veszve a 12 ölnyi mélységű kútba zuhant, honnan kevésbé később már holtan összetört tagokkal huzták ki a balvégzetű embert.

(Befogott betörő banda.) A Róth Izrael fiaik cég kárára a mult okt. hó végéfelé elkövetett betöréses lopás tetteseit kiknek nyomozásáról és elfogatásáról lapunk ma egyheti számában adtunk hírt, az előnyomozás befejezése után a nyiregyházi rendőrség az ottani kir. ügyészség útján f. hó 16-án délben kísértette az ujhelyi kir. törvény-székhöz, hol ellenükben a vizsgálat folyamatban van.

(Műkedvelői előadás.) Úgy halljuk, hogy a jövő hónap első felében, úri műkedvelőköl alakult társaság, a városi színházban az arvaház javára előképeket és színelőadásat fog rendezni. Ilyes készülődésről ugyan már számtalanszor adtunk hírt, hanem az eszme a megvalósításig soha sem jutott. Ezuttal, amint tudjuk, Dókus Gyula igen tisztelt barátunk áll a rendezés élén s így hiszszük is, hogy az ige testté válik.

(A körjegyzői állomásra) Varannón, írja tudósítónk, nagy hévvel folynak a korteskedések. A választás f. hó 22-én lesz, mely zajos napnak ígérkezik. Komoly jelölt kettő van: Füzesséry Pál tokaji és Nyomárkay Géza okleveles jegyzők. Kie lesz a palmaág, nagyon kérdéses.

(Az állami kisedővön) ünnepies megnyitása Mező-Laborczon f. hó 16-án volt. A megnyitáson, írja levelezőnk, Haraszthy Miklós gondnoksági elnök igaz hazafiságtól sugalmazott, szívből fakadó szavakkal adott kifejezést a felett érzett örömeinek, hogy ezt az intézetet, melyre itt az északi határszélen az a hazafias feladat is vár, hogy az iskolával vállvetve terjeszse a magyar nyelvet és magyar szellemet a rutén lakosok közt, — ő volt szerencsés megnyithatni. Azután a gondnokság tagjainak hazafis pártoltsába és buzgó támogatásába ajánlotta a kisedővön intézetet, felkérvén őket, hogy társadalmi uton is minden tőlük telhetőt kövessenek el arra nézve, hogy a lakosság az intézetet megkedvelje; értessék meg a néppel, hogy mi ebben az intézetben alkalmat nyujtunk gyermekeinknek arra, hogy a közös édes anya, kedves magyar hazánk nyelvét megtanulhassák, elsajátíthassák; hogy akik e hazában jó és balsorsban 1000 esztendeje együtt lakunk, könyebben meg is érthessük egymást. — A kisedővön ideiglenesen az állami iskola épületében van elhelyezve, — A megnyitásnak egyszerű, de magasztos, lélekemelő alkalmáról mindnyájan avval a benső és igaz kívánsággal távoztunk el: Vajha a mai napon elhíntett kisedő mag mielőbb nagy fává fejlődne! Adja Isten, hogy úgy legyen!

(Magyarország földesurai.) A legnagyobb földbirtokos Magyarországon maga a magyar állam, melynek 2.819.419 katasz. hold földje van, tehát körülbelül tizedrésze a mivélés alatt levő összes területnek. A magánbirtokosok közt első Eszterházy Miklós hg., a kinek 421.053 hold birtoka van. A grófok között leggazdagabb Schönborn Ervin 226.931 holddal. A leggazdagabb főherceg Albrecht, a kinek 152.031 hold földje van, míg az uralkodó család uradalma Magyarországon csak 86.912 hold; a József főhercege 57.039 hold, a melynél háromszor nagyobb a valálalap, melyet a kultuszminister kezel. A papi nagybirtokok között legnagyobb a nagyváradi róm. kat. püspöké: 189.934 hold, azután a nagyváradi görög kat. püspök következők 139.868 holddal. A városok közt leggazdagabb Debrecen, e melynek 91.678 holdja van; utána következik Szeged 72.139 holddal. Egész Magyarországon a nagybirtokosok száma nem több, mint 3192.

(Mennyi idős a föld?) Nem régebben Macgee W. J. geologus a washingtoni geologia-társaság ülésén foglalkozott avval a kérdéssel, hogy mennyi idős a földteke, persze csak a valószínűségi számítás alapján. Ugyanis az Egyesült Államok tele vannak oly természeti jelenségekkel, a melyekből következtetni lehet a földteke öregségére. Humphrey és Abbot a Missisipi csapadékának méretei szerint kiszámították, hogy egy lányi üledék képzésére 5000 év szükséges, az Algonkian-szir-

*) A hulla felbontásánál idült hashártya-gyúladást állapítottak meg a halál okául. Szerk.

tekben e
legkeves
előbb e
képződ
azt is,
kulások
ezeket
utolsó
előzött
volt a
dódhete
Ez alap
melybe
szerepe
(D
gálszéc
váltott
(E
nister
zölte a
jelenté
reseti
tatást
egyest
munka
„trada
az öszs
veszte
a jele
hetőle
még
szomó
utján
péld
felhas
»kiva
punk
t. ol
hazaté
litássa
az Ar
szépek
kiállit
óriás
látunk
péli t
kányi
Sándó
től k
a kö
kinek
Fülig
méter
kinek
répáj
péli
Mant
tetbe
titott
be k
ugy
latra
járás
vakk
Öld
dém
hart
köt
ber
hiv
Jele
me
füz
Cig
var
illó
lap
ny
és
ze
(M
H
dr
m
be
B
K
ta
sz
é
ta
s
d
c
t
s
s

és mindenkit. Csakhamar mindenki elfoglalta helyét ott a hol akarta, a hol neki kedves volt. S a mig ez tartott, az a kellemes, csöndes zsongás-bongás telt a teremben, ami olyan sajátos és összeségben úgy hallik, hogy valaminek jönni, történni kell.

Ugy is volt. Éles csöngetyűszóra néma csönd lőn. A szinpad előtt, délszaki növényzettel díszített emelvényen megjelent az est első szereplője: a szimpatikus Pólányi Gyula. Nagy dologra vállalkozott. Mint mondta: a társaság kívánatára három felvonásos vígjátékot ad elő, melyben közönség, igazgató, személyzet, sőt színleposztó is ő maga lesz. Feladatát megoldotta emberül. A vígjátéknak meg volt mind a három felvonása, persze csak vázlatban, hanem a történet teljes volt. Egy ifju pár szerelmének roppant akadályai, az amerikai gazdag nagybácsi ottermése éppen jókor és harmadik felvonásban, a sokat epekedő szerelmesekek egyesülése, mely után a függöny legördül. Zafír után dolgozta át Pólányi a vígjáték jelenetét, mely az ő kitűnő alakításával és előadásával véges végig a legderültebb hangulatban tartotta a közönséget. Az elismerés jutalma gyanánt lelkes taps és szünni nem akaró éljenzés viharzott fel egészen addig, míg az est másik hőse Rónai István nem lépett a pódiumra. Arról a bizonyos sült galambról tartott felolvasást, a mely a halandók boldogabbik részének önként, másik részének, ha hol-tig tájja is a száját sosem repül bele. Szellemtől csillogott, jó humortól és találó élcektől szikrázott a felolvasás minden sora és szinte ott véltük látni és röpködni körülöttünk azt a sült galambot különféle alakjában s olyik tátotta volna is a száját, de biz az nem röpült bele. Érdem szerint a nézőtérrel (pardon!) a felolvasó szerint: néz-térről) a taps és éljenzés csak azzal a lelkesedéssel jutalmazta Rónai-t is mint Pólányi-t.

Tízre járhatott az óra, mikor a termet az ülésektől kiürítették és megkezdődött a tánc, szépen, elegánsan, vígan a legjobb animóval és tartott éjfélig. Ekkor pár pillanat alatt asztalok termettek a teremben és körülülte azokat olyan fényes uri társaság, minőt Ujhelyben együtt látni ritkaság számba megy. Teát, hidegsülteket, süteményeket szolgáltak föl a vidám társaságnak és pedig bőven és mindennek a javából. Hogy a bornak meg a pezsgőnek is volt kelete, mondanom felesleges. Öröm volt végig nézni ezen a mulató társaságon, mely oly jól és fesztelenül érezte magát s olyan figyelmesen volt ellátva, kiszolgálva. De jó volt látni az elnököt, Kiss Ödönt is, amint elégtelen, örömtől sugárzó arccal dörzsölgette kezét amint egyik másik asztalnál, kínálni kocintani megjelent.

Egy jó órai, hogy így mondjam szupé után a terem közepe ismét kiürült és megkezdődött a táncot ott a hol elhagytuk a csárdánál és folytattuk minden alakjában olyan kedvel kivilágos kivirradtig, melyet sok táncos így fejez ki: „sohsem halunk meg.”

Szó ide, szó oda, hanem az igazságnak tartozom, hogy megemlítsék, hogy annyi szép asszonyt és szép leányt produkált ezen az estén Ujhely, hogy a vidékről ott volt két szép leányt is beleszámítva annyit egy-egy nagy bálban is régen láttam. Táncos is volt annyi és olyan, mint régen nem volt együtt. Jó táncosokról lévén szó, két jó megtörént bálit epizódot föl kell e helyütt említenem. Egy pelyhes állu fiatal cimboránknak szívfölött nagy vala bár az igyekezett a táncban, mégis sehogy se fordult úgy a lába, amint kellett, amint a zenetaktus kívánta.

Egy ilyen keserves tánc után szép szöke táncosnője kérde tőle:

- Szeret maga táncolni?
- Szenvedélyesen!
- Akkor megtanulhatna.

A szörödzse-táncot lejtették, mikor azt kérde egy gavallér táncosnőjét, aki notandum bene neki igen tetszik:

- Milyen tánc is ez? Szörödzsel vagy szökédécel.
- Szörödzsel.
- Hisz az egyre megy. Egyik is másik is Sz-szel kezdődik.
- Látja a szerelem és számár mind a kettő sz-szel kezdődik még se mindegy.

Végzetül, hogy még hivelképét adjak a mulatságról, in itt közlöm a jelenvolt hölgyek névsorát: Asszonyok: Ambrózy Nándorné, Barna Bertalanné, Barthos Józsefné, Buday Zádorné, Balogh Károlyné, Dókus Gyuláné, Dókus Mihályné, Diószeghy Jánosné Hlavathy Józsefné, Héricsz Mártonné, Józsa Istvánné, Kincsesy Péterné, Keresztessy Lajosné, Kulín Ödönné, Lizi Kornélia, Molnár Leóna Matyasovszky Kálmánné, Moldoványi Gézané, Répássy Jánosné, Sebeők Antalné dr.-né Seyfried Józsefné, Szalánczy Ferencné, (Bogdányból) Tomcsányi Mártonné, Wieland Lajosné, Vojnárovcics Jánosné, Leányok: Ambrózy Nandin, Barna Sarolta és Emma, Balogh Gizi, Biringer Aranka (Király-Helmec), Bydeskuthy Örsze, Dókus Róza, Diószeghy Vilma, Héricsz-nővérek, Keresztessy Irén, Kornig Riza, Répássy Olga, Spilenberg Sarolta, Szalánczy Ilona (Bogdányból), Seyfrid Irénke, Tertsánszky Ilona (Bu-

dapestről), Tomcsányi Gizike, Vályi Ella, Vojnárovcics Anna.

GONDOLATOK.

Magyarította: Kópl.

Farkcsóválás, asszony-könyv:
Hinni annak nem egy könnyű!
(Spanyol közmondás.)

Ugy szeretem, hogyha csókol az asszony:
Aján bilincs s nincs ideje, hogy szóljon!
(Naschinszky V.)

Könyvet fakaszt, oh ezt ird föl;
Férfi-bú és asszony-bánat...
Mig a férfi folsír szivéből:
A nő ideg-könyvet látat.
(Blumenthal O.)

Az asszonyról sokszor mondják:
„A teremés koronája...“
Ki ismeri e koronát:
Tövis névvel titulálja.
(Goldschmidt M.)

Asszony-sziv mind álnok, hamis;
Ha enyeleg, ha sir: úgy is...
Mosolyogjon arra, erre,
Lábadjon a szeme könybe:
Mind hazug!
(Plave F. M.)

A közönség köréből

— Alak és tartalomért a beküldők felelnek. —

Tekintetes szerkesztőség!

A Zemplén mult heti számának a Zemplén fekete táblája c. rovatában napvilágot látott sorok, melyek mint a szerkesztői üzenetből kivehető, bizonyos királyhelmeczi hangok újság erejével bíró egy-két taktusából szedettek kótába a tekintetes szerkesztőség által—minket alólírottakat nemcsak hogy érintenek, de a nagy közönség előtt különös színben is tüntetnek föl;—legyen szabad azért e becses lap hasábjain a panaszos hangokra reflektálva nyilvánosan felszólalnunk.

A helyi esperes (a milyen nincs a schema tismusban; de igenis: van, bodrogközi) és a király-helmeczi plébanosról azt mondja a »fekete tábla« hogy az utóbbi időben a temetési szertartást többnyire alkonyatkor végzik. Hát erre csak azt modhatjuk, hogy a »panaszos hangok« írója sötét szemüveggel jár a temetésekre (ha ugyan jár) s már nappal is sötétet lát, vagy jobban mondva: nem lát, mert az a furcsa szokás legfeljebb csak akkor fordulhatna esetleg elő, ha a temetési szertartás elvégzése némi akadályokba ütköznék.

A bodrogközi esperes és a király-helmeczi plébanos a temetést tekintélyesebb családoknál akkor végzik, a mikorra a család óhajta, ha csak ez a törvényes gyakorlatba, vagy nagyobb akadályba nem ütközik, ezt a szegényebb sorsuaknál is (a mennyire csak lehetséges) szem előtt tartják.

Király-Helmecen folyó évi október 28-án a királyhelmeczi főjegyző leányát temették mindketten és pedig a kibocsátott halotti nyomatvány és a szomorodottak kívánsága szerint kellett d. u. 4 órakor, mert a »Szegei Híradó« szerkesztőjét, — mint a meghalt testvérbarátját várták, ki is a délutáni 2 órai gyorsvonattal érkezett meg. Mi alólírottak d. u. 4 óra előtt a temetés helyén megjelentünk és szertartásunk szerint végeztünk. Igaz, hogy szomorú, borongós volt az idő; de hogy valaki azt mondassa, hogy a temetés alkonyatnál történt s olyan abszurdumot állítson, hogy ebből következtetve: s halottas nép ma-holnap gyertyavilágnál veti a koporsóra a dübörgő röget, ehhez bizonyára némi malícia kell, — nem akarván azt mondani, hogy ilyen hebe-hurgya állítás egy-vagy más irányu defektusnak a kifolyása.

Más megjegyzésünk is van. A panaszos hangok írója azt mondja, hogy »bokros teendőink« mellett a nagyobb pontosságra ráérhetnénk. Erre röviden csak annyit kötünk szívére a cikkíró urnak, hogy kiki a maga háza előtt seperjen. Ismerünk mi a Bodrogközön olyan egyént, aki szép fizetést hűz azért, hogy egy esztendőben vagy kettőben egyszer — már a mint a körülmények hozzák magukkal vagy hivatalos buzgósággal, jó borsos napidíjért elmegy egyik vagy másik folyó partjára pletykálni s mikor aztán szép csendesesen lefolyt a víz, akkor nagy meglepődéssel hazakerül s egy hosszú év »dalle far niente«-jét a liba-kacsa étetéssel s a szép évi fizetés felszedésével fűszerezi.

Hát, ha ilyen »bokros teendők« mellett is dűskál valaki a jólétben: akkor kár a lelkesnek »bokros teendőit« szellőztetni, mert a lelkesnek egy hosszú tanulmányi pálya után érik el azt az állást, melyet betöltenek s ezt hivatásuk s foglalkozásukról fogya meg is érdemlik s a panaszos hangok írójának jó lett volna azt is figyelembe venni, hogy a lelkesnek akár szép, akár rút, akár egészséges, akár beteges, ragályos időben eléje szabja hivatása, hogy a hivatalával járó teendőket messze kiterjedő egyházában végezze s nem egy-

szer egészsége kockázatásával, önfeláldozással kell azt végeznie.

Tudjuk ugyan, hogy ki a »panaszos hangok« írója, de nevé miatt azzal ő maga is »spórolt«, iránta való kíméletből elhallgatjuk: csakis azt jegyezzük meg meg, amit fentebb mondtunk — hogy; »kiki a maga háza előtt seperjen«. Ha pedig élcet akart csinálni, tartsa azt a »szüre ujjában« s ne vigye nyilvánosság elé; mert az lrói viselked sokszor fullánkra talál, amitől aztán még jobban viszketni talál s az öreg penna már olyan, mely akkor is bicsaklik, mikor a forgatója nem is gyantítja.

Kelt a Bodrogközön, 1893. évi november hó 17-én.

Szepessy Ede, Somogyi Gerő,
helyi plébanos bodrogk. esp. kir.-helmeczi plébanos.

Vármegyei Hivatalos Rész.

215./eln. Zemplén-vármegye alispánjától.

Hirdetmény.

Zemplén-vármegye törvényhatósága területén rendszeresített XIII. számú szinai törvényhatósági útmesteri állomásra ezennel pályázat hirtettedik. Evi fizetés 400 ft, azonkívül a kezelésre blzott kiépített utak minden kilométere után pedig 1 ft 65 kr. uti átalány.

Ehhez képest az említett állomásra pályázni kívánók felhivatnak, hogy a katona kötelezettség teljesítését, továbbá irás és nyelvismereteiket, szakképzettségüket, eddigi foglalkozásukat valamint életkorukat és testalkatuk egészségüket voltat igazoló okmányokkal felszerelt folyamodványukat ezen pályázati hirdetés keltétől számítandó két hét alatt, amennyiben szolgálatban vannak előjáró hatóságuk útján, különben pedig közvetlenül Zemplén-vármegye főispánjánál nyujtsák be, megjegyezvén, hogy az említett állomás az 1893. évi II. t. c. értelmében kiszolgált és igazolvánnyal ellátott altisztek számára lévén fenntartva, ily minősítvénynyel nem bíró egyén csak azon esetre fog kineveztetni, ha kiszolgált és jogosítványnyal bíró altiszt nem jelentkeznék.

A végleges kinevezés egyik feltételét képezi, az előirt képességi vizsgának egy év alatti letétele. S.-A.-Ujhely, 1893. nov. hó 18-án.

Mato'ai Etele,
alispán.

720/17815 sz. Zemplén-vármegye alispánjától.

Az államépítészeti hivatal, a kelecenyi köztemető kibővítéséhez szükséges terület kisajátítására vonatkozó tervek kipótlásáról jelentését bemutatja.

Határozat.

Az 1891. évi XLI. t. c. 32. § értelmében a kisajátítási eljárás határidejéül 1893. évi november hó 23-ának d. e. 10 órája Keleceny község házához kitzetvén, annak vezetésére Dókus Gyula főjegyző elnökle alatt Nemthy József főszolgabíró, Hönisch Dezső kir. főmérnök bizottsági tagok, jegyzőül Dókus László IV. aljegyző kiküldetnek.

A tervrajz és összes irás Keleceny község házához november hó 7-től kitzetetik.

Az érdekeltek az eljárás határidejéről azzal értesítetnek, hogy a bizottság a kisajátítási terv megállapítása felett akkor is érdemileg fog határozni, ha közülök senki sem jelenne is meg.

Az iratok a gálszécsi járás főszolgabírájának a község házához leendő kitétel céljából, a határozat megfelelő számú példányai az érdekelteknek kézbesítése iránti intézkedés végett megküldetnek.

Ezen határozat egy példánya a Budapesti Közlönyben leendő egyszeri közlés, a Zemplén vármegyei hivatalos lap hivatalos részébe 3-szori közzététel végett az illető lapok szerkesztőségeinek azzal küldetnek meg, hogy azon számot, illetőleg számokat amelyben megjelent, Zemplén-vármegye alispánjának megküldeni sziveskedjenek.

S.-A.-Ujhely 1893. november 2-án.

3-3 Matolai Etele, alispán.

4779/ki. 93. A varannai j. főszolgabírójától.

Pályázati hirdetés.

Az elhalálozás folytán megüresedett varannói körjegyzői állásra ezennel pályázat hirtettedik. A körjegyzőséghez tartoznak, Varannó székhelyvel: Csicsóka, Mernyik, Magyar-Krucsó, Komarócz, Tót-Jesztreb, Tapoly-Izsép és Mogyoróska községek.

A körjegyző összes javadalmazása 932 forint és magán munkálatok után szabályrendeletileg megállapított díjak szedhetése.

A pályázni kívánók felhivatnak, hogy az 1886. évi XXII. t. c. 74. §-a illetve az 1893. évi I. t. c. 6. §-a értelmében felszerelendő kérvényeket f. évi november hó 21. ig alólírotthoz annál inkább uyujsák be, minthogy a később beérkező kérvények figyelembe vétetni nem fognak.

A választás határnapjául Varannó város házához 1893. évi november hó 22-ik napjának d. e. 10 órája tüzetik ki.

Varannó 1893. évi november hó 3-án.

2-2 Füzesséry György, főszolgabíró

Dók
sárga. fo
november
után men
Me
figyelem
és feltal
beküldés
S.-A

F
To
állomás
ezennel
Jav
rendelet
korlati
To
élenk f
rakodó
hatóság
napi s
Pa
t.-c. 1.
minősít
A
évi noy
bemuta
A
délelőt
ben fo

e
m
it
k
e
h
e

Községek biráinak.

Dókus Gyula tulajdonát képező, egy fehér sárga, foltos, hosszú szőrű, kan vizsla, 1893. év november hó 13-án elveszett és valamely szekér után ment.

Meghagyom a községek biráinak, kísérik figyelemmel ezen Blans névre hallgató kutyát, és feltalása esetén a tulajdonoshoz küldjek be, a beküldési költség megtérítése mellett.
S.-A.-Ujhely, 1893. november 16-án.
Urbán, tb. főszoigabiró.

5372 I. 93. sz. A tokaji járás főszoigabirójától.

Pályázati hirdetmény.

Tokaj nagyközségben a községi állatorvosi állomás megüresedvén, annak betöltése céljából ezennel pályázat nyitattik.

Javadalmazás 300 ft évi fizetés s szabályrendeletileg megállapított vágatási és magángyakorlati díjak.

Továbbá a tokaji, b.-kereszturi és tarczali élénk forgalmu állatvásárokon és a tokaji állatorvosi állomáson a megváltandó állatorvos hatósági szakértőül alkalmaztatik, megállapított napi s illetve fuvardíjak élvezése mellett.

Pályázhatnak mindazok, akik az 1883. I. t.-c. 1. és az 1888. VII. t.-c. 133. §-ban előirt minősítéssel bírnak.

A pályázati kérvények kellően felszerelve f. évi november hó 28-ig alolirothoz mulhatlanul bemutatandók.

A választás iolyó évi november hó 29-én délelött 9 óraker Tokaj városháza tanácstermben fog megtartani.

Tokaj, 1893. november 10-én.

Füzesséry Ödön, főszoigabiró.

A s.-a.-ujhelyi j. főszoigabirójától.

Körözvény.

Szántó Antal bajós községbeli illetőségű czipész segéd 1890. évi julius havában e hatóságnál nyert munkakönyvét elvesztvén, köröztetik.
S.-A.-Ujhely, 1893. nov. hó 15-én.

Urbán Ferenc, tb. főszoigabiró.

3576 I. 93. sz. A szinnai j. főszoigabirójától.

Körözvény.

Az ublyai csendőr-örsparancsnokság által f. évi nov. hó 6-ik napján Brezóc községe erdségében egy zavart elméjű, néma leány bolyongás és csavargás miatt letaróztatott s hivatalomhoz bekísértetett.

Személyleirása: körülbelül 16-17 éves, termete közép, arcza szab lyos és csinos, szemei feketék, szemöldöke fekete.

Ruházata: elviselt piros színű rekli, rongyos szoknya, meztláb.

Kelt Zemplén-Szinnán, 1893. évi november hó 9-én.

Kossuth Elek, főszoigabiró.

5507 I. 893 szám. A Tokaji j. főszoigabirójától.

Körözvény.

A Dessewffy József tolcsvai lakos és birtokos tulajdonát képező egy darab 2 1/2 éves, fekete szőrű, három lábán tenyérnyi nagyságban kesely, a negyediken keskeny sávu; - nyírott farku herélt csikó - nevezett tulajdonos udvarából folyó hó 11-én elszaladt s feltalálása mai napig nem sikerülvén - köröztetik.

Tokaj, 1893. évi november hó 16.

Füzesséry Ödön, főszoigabiró.

A szerkesztő postája.

Zs. B. úrnak, - Varannó. A közlendők közé soroztuk. Füleki. Megérkeztek. Oh az a tánc. Kivánsága szerint jártunk el. A most küldöttet köszönjük.

Felelős szerkesztő:

DONGÓ GY. GÉZA.
Kiadó-tulajdonos: Ehlert Gyula.

Hirdetések.

Szerencsi gyógyszerárban

egy hat gymn. osztályt végzett ifju kedvező feltételek mellett gyakornokul elfogadtatik. Az illető teljes ellátáson kívül bizonyos idő mulva havidíjat kap. Bővebbet Widrich S. gondnok tudat. I-3

284/1893. sz.

Árverési hirdetmény.

Alulirott kiküldött végrehajtó az 1881-ik évi LX. t. c. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a s.-a.-ujhelyi kir. törvényszék 8522/93. v. sz. végzése által Goldberger Márkus felperes javára Nebenzahl Jakab alperes ellen hátrálkos 54 ft 67 kr. tőke, és még felmerülő perköltség követelés erejéig elrendelt kielégítési végrehajtás alkalmával biróilag lefoglalt és 405 fitra becsült 29 hordó petróleum, egy 16 és egy szekérből álló ingóságok nyilvános árverés útján eladtnak.

Mely árverésnek a 3959/p. 93. sz. kiküldést rendelő végzés folytán a helyszínen, vagyis Nebenzahl Jakab m.-laborczi petróleumgyárában leendő eszközésére 1893-ik évi november hó 24. napjának délelött 8 órája határidőül kitűzetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok ezen árverésen, az 1881. évi LX. t. c. 107. §-a értelmében a legtöbbet ígérőnek becsáron alulis eladatni fognak.

Az elárverezendő ingóságok vételára az 1881. évi LX. t. c. 108. §-ban megállapított feltételek szerint lesz kifizetendő. Kelt Homonnán, 1893. évi november hó 14. napján.

Karácsonyi Pál, kir. bir. végrehajtó

H I R D E T É S E K.

SZÁLLODA ÁTVÉTEL.

Van szerencsém a nagyérdemű közönségnek becses tudomására hozni, hogy az immár 50 év óta fennálló

„Vadászkürt“-szállodát, éttermet és kávéházat

e hó 15-én átvettem, és azokat a mai kor kívánalmainak megfelelőleg ujlág berendeztem és átalakítottam.

Főtörekvésem lesz kitűnő konyha-, hamisítatlan hegyaljai italokkal és pontos kiszolgálattal tisztelt vendégeimnek legfokozottabb igényeit is kielégíteni.

Abonnensek (kosztosok) a legméltányosabb ár mellett elfogadtatnak.

Pompás zóna-villásreggeli egy pohár kitűnő Dréher-féle királyi sörrel (mihez hávéházi helyiségem lesz a délelötti órákban berendezve)

20 kr.-ért kapható.

Minden szombaton zeneestély, ugyszintén vasárnap, mely a délutáni órákban veszi kezdetét Mányi Lajos közreműködésével.

A n. é. közönség kegyes pártfogását kiváló tisztelettel kéri: S.-A.-Ujhely, 1893. november hó.

Bock Imre

a „Vadászkürt“-szálloda, kávéház és étterem bérleje.

A mező-zombori alsó határban egy 70 holdas (1200 □ öles) nemesi tagbirtok és 2000 □-öl belsőseg eladó. - Értekezhetni lehet Mád város főjegyzőjével.

Eladó

890 darab mű- és dongafára alkalmas tölgyfa. - Ajánlatok a velejtei uradalomhoz czimzendők. I-2

Bucsinzky Lajos nagymihályi kereskedésbe (fűszer és dohány nagy áruda) egy jó házból való fiu tanulóul azonnal felvétetik. 2-3

Tk. 2958.sz./893.

Árverési hirdetményi kivonat.

A szerencsi kir. járásbiróság mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy a Tállyai népbank mint szövetkezet végrehajtónak Palesnyik László végrehajtást szenvedő elleni 230 ft tőkekövetelés és járulékaik iránti végrehajtási ügyében a s.-a.-ujhelyi kir. törvényszék, (a szerencsi kir. jbiróság) területén levő Tállya község és határában fekvő a tállyai 39. sz. tjkvben felvett 491. hr. és 170 ö. i. számu ház és belhelyből Palesnyik Lászlót fele részben illető birtok jutalékra 200 ft kikiáltási árban, továbbá a tállyai 2008 sz. tjkvben végrehajtást szenvedő Palesnyik László, fele részben pedig végrehajtást alatt nem álló Grosz Zsuzsanna tulajdonát képező 1507. h. sz. számu „Palotán“ levő szőlőre az 1881. évi 60. t. c. 156. §-a alapján egészben az árverést 366 fitrban ezennel megállapított kikiáltási árban elrendelte és hogy a fennebb megjelölt ingatlanok az 1893. évi december hó 4-ik napján d. e. 10 óraker Tállya község házánál megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alól is eladatni fognak.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlanok becsárának 10%-át vagyis 20 frtot és 36 fitr 60 krt készpénzben vagy az 1881. LX. t.-cz 42. §-ában jelzett árfolyammal számított vagy az 1881. évi nov hó 1-én 3333. sz. a. kelt igazságügymin. rendelet 8. §-ában kijelölt ovadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. t.-cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszoigátatni

Kelt Szerencsen a kir. járásbiróság mint telekkönyvi hatóságnál 1893. évi szeptember hó 4-ik napján.
Az eladó helyett: Füleky, kir. jbiró.]

Első s.-a.-ujhelyi temetkezési vállalat
KELNER JÓZSEF fiánál S.-a.-Ujhelyben (fötér).

Ajánlja dusan felszerelt

ÉRCZ-KOPORSÓ RAKTÁRÁT

selyem-, atlasz-, tülle- stb. **szemfedeleit**, valamint **gyászruháit**, a szükséges hozzávalókkal nagyválasztékban és **jutányos áron** minden idényre alkalmas **diszes sirkoszoruit** felirásokkal vagy anélkül.

Elvállal teljes temetkezések rendezését osztályok szerint előnyös árakban.

Szarvasmarha eladás.

Gróf Andrássy Tivadar ur ó méltósága tőke-terebesi uradalmának központi majorságában e hó 22-én délelött 9 1/2 óraker következő állatok fognaknyilvános árverés útján készpénz fizetés mellett eladatni:

- 26 darab kiselejtezett jármosökör
- 14 „ kiselejtezett nyugoti faju tehén
- 20 „ feles számu 4 éves nyugoti faju ökörtinó.

Ezen árverésre a tisztelt vevő közönség azon értesítéssel hivatik meg, miszerint kívánatra előleges bejelentés mellett fogat a tőke-terebesi vasuti állomáson rendelkezésérefog bocsátatni.

Tőke-Terebes, 1893. november hó 12.

A jószágigazgatóság.

